

Mining Watch România

400124, Cluj-Napoca
Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32
tel/fax: 004 0364 104706
contact@miningwatch.ro
www.miningwatch.ro

Certej: Incapacitatea autorităților de a analiza critic noi proiecte miniere

Localizare: Certeju de Sus, Hunedoara, România

Compania minieră: Deva Gold SA formată din Minvest Deva (20%) și Eldorado Gold (80%)

Ultima actualizare: 15 noiembrie 2014

Informații generale

Zăcămintul aurifer din perimetrul Certej, evaluat la 41 tone de aur, ce s-ar întinde pe 456,2 ha din Munții Metaliferi, este deținut de Deva Gold SA, al cărui acționar majoritar este producătorul low-cost Eldorado Gold Corporation (80%), iar acționar minoritar Minvest Deva. Evaluarea zăcămintului arată că este constituit din 45.5 mil t cu o concentrație de 1.8 g/t Au, 10 g/t Ag¹.

Stadiul proiectului

Acord de mediu² nr. 8 din 5 iulie 2012 emis de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara. Pe 28 noiembrie 2013 acordul de mediu este revizuit de către Agenția de Protecția Mediului Deva. În prezent, compania minieră derulează lucrări de organizare de șantier. Verificarea existenței și legalității autorizațiilor este refuzată de autoritățile locale și județene.

Context

În anul 1971, la Certej a avut loc un accident minier³ deosebit de grav ținut sub tăcere de autoritățile comuniste și care s-a soldat cu moartea a cel puțin 89 de persoane. Accidentul de la Certej a fost considerat cea mai mare tragedie pe timp de pace din România și nu este singurul neajuns provocat de minerit în această zonă. Sărăcia accentuată și șomajul ce a rezultat la închiderea bruscă a activității minei de stat marchează viața economică a acestei comune. Cu toate acestea, firma ce a beneficiat de sprijinul autorităților a încasat sume record la vânzarea proiectului (2.5 miliarde de dolari) și implicit a zăcămintului către un alt operator minier cu proiecte în derulare în Grecia, Turcia, Brazilia și China. Activitatea acestui operator minier este lovită de numeroase controverse și abuzuri în aceste țări.

Titularul proiectului

Deva Gold SA e o companie mixtă deținută de Eldorado Gold Corporation (80%) și Minvest Deva. **Eldorado Gold Corporation** este o companie minieră canadiană, listată la bursa din Vancouver care operează în Grecia, România, Turcia, China și Brazilia.

În România, Eldorado Gold a intrat pe piață prin achiziționarea, în decembrie 2011, a unui pachet majoritar de acțiuni ale companiei miniere de tip junior European Goldfields. În Grecia, Eldorado Gold deține 95% din acțiuni la 3 dintre cele mai controversate proiecte miniere din Grecia: Olympias, Skouries și Stratoni.

¹ <http://www.eldoradogold.com/s/Certej.asp?ReportID=518521>

²

http://word.office.live.com/wv/WordView.aspx?FBsrc=http%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fdownload%2Ffile_preview.php%3Fid%3D465667213464717%26metadata&access_token=1231458143%3AAVLKMMmpbMT-a7A2Ak9fQMExsmP-Fu5__I7GsOFFmnJMRw&title=Acorddemediunr.8din05.07.2012-SCDEVAGOLDSA.docx

³ <http://www.gandul.info/financiar/acum-43-de-ani-la-ora-5-dimineata-acesti-romani-mureau-in-tacere-la-certej-13456249>

Mining Watch România
400124, Cluj-Napoca
Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32
tel/fax: 004 0364 104706
contact@miningwatch.ro
www.miningwatch.ro

Minvest Deva este compania de stat care deține și 18,9% din acțiunile companiei Roșia Montană Gold Corporation.

Similitudini cu proiectul de la Roșia Montană

Compania **Deva Gold SA** este condusă în prezent de Nicolae Stanca, fost director al Regiei Autonome a Cuprului Deva și cel care a solicitat licența de exploatare de la Agenția Națională pentru Resurse Minerale pentru compania mixtă Euro Gold Resources (ceea ce este astăzi Roșia Montană Gold Corporation).

Cele două proiecte miniere au la origine același promotor: afaceristul român, Vasile Frank Timiș, fondator și fost președinte al Gabriel Resources (companie ce deține pachetul majoritar al Roșia Montană Gold Corporation). Între anii 2000 și 2006, Frank Timiș a fost unul dintre cei mai mari acționari ai companiei European Goldfields (15% - 18,9%), care ulterior, în decembrie 2011, a fost preluată de Eldorado Gold pentru suma de 2,4 miliarde de dolari.

Localizare

Perimetrul minier Certej, jud. Hunedoara este localizat în partea de sud-est a Munților Metaliferi, făcând parte din așa numitul patralater aurifer Săcărâmb – Brad - Roșia Montană -Baia de Arieș și este situat în apropierea localității Hondol, la cca. 20 km NE de municipiul Deva.

Descrierea proiectului

Este propusă extragerea argintului și aurului prin deschiderea unui exploatare miniere ce se va întinde pe o suprafață de 456,2 ha. Cu o durată de viață de 16 ani și o capacitate de procesare de 3 mil t minereu/an, proiectul minier Certej presupune defrișări, decopertări, realizarea unei cariere deschise, a două halde de steril imense și utilizarea cianurii pentru obținerea aurului, precum și crearea unui iaz de decantare de 63.6 ha.

Suprafața de impact

Suprafața aferentă proiectului de 456,2 ha din care în prezent sunt: păduri 187 ha, fânațe 30.7 ha, terenuri arabile 5.3 ha, zone pentru locuințe 18.7 ha. Din acestea, pe lângă uzina de procesare și alte amplasamente specifice, 62.8 ha se transformă în Cariera Certej și 63.6 ha în iazuri de decantare sterile de cianurație. O treime din suprafața proiectului se suprapune pe un sit Natura 2000.

Tehnologia de exploatare

Obținerea minereului se face prin decopertare și utilizarea de explozibil - nitramoniu (amestec de azotat de amoniu și motorină). Rezultă astfel un crater cu adâncimea maximă de 290 m, cu trepte de 30m înălțime. Minereul este livrat de la carieră la uzina de procesare cu basculante de 65 t în regim de 24 h/zi, 7 zile/săptămână, 360 zile/an.

Procesarea minereului se realizează în mai multe etape:

Etapa I - Flotarea minereului cu obținerea unui concentrat aurifer și a unui steril de flotare

Etapa II - Oxidarea concentratului de pirită auriferă (Procesul Albion);

Mining Watch România
400124, Cluj-Napoca
Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32
tel/fax: 004 0364 104706
contact@miningwatch.ro
www.miningwatch.ro

Etapa III - Cianurarea concentratului oxidat și recuperarea electrolică a aurului și argintului și turnarea în lingouri de aliaj Dore.

Materii prime folosite

Cantitatea de apă anuală utilizată este impresionantă rezultând într-un total de 29.583.360 m³ în cei 16 ani de existență ai minei, apa provenind din râul Mureș, ceea ce va duce la influențarea debitelor în aval.

Mediul înconjurător și arii protejate

Amprenta proiectului minier se suprapune pe 108,7 hectare din suprafața sitului Natura 2000 ROSPA 0132 Munții Metaliferi, pe valea Măcrișului. Această suprafață reprezintă aproximativ 0,4% din suprafața sitului. Situl are o suprafață de 26 671 hectare. Situl Natura 2000 ROSPA 0132 Munții Metaliferi a fost desemnat în 2011. Cel mai apropiat sit Natura 2000 este ROSCI0029 Cheile Glodului, Cibului și Măzii aflat la aproximativ 7,8 km est de proiect.

Riscuri generate de iazurile de decantare

De această dată, sunt propuse două iazuri de decantare, unul pentru sterile de flotație și unul pentru cele de cianurație. Spre deosebire de iazul exploatarei de stat din '71 care avea 25-27 metri înălțime⁴, actualul proiect minier presupune construirea a 3 baraje aferente celor două iazuri de 169, 70 și 39 metri înălțime. Iar cel mai mare dintre ele va fi construit în amonte de Hondol, sat cu o populație de 504 de persoane.

Garanții și răspunderea de mediu

Nu există nicio prevedere concretă cu privire la garanțiile privind refacerea mediului în cazul unui accident. De altfel, în afara nominalizării titularului de proiect drept răspunzător pentru accidentele produse, nu se specifică cum este evaluat prejudiciul creat, care este cuantumul despăgubirilor aferente și în ce mod este asigurat faptul că aceste considerații sunt îndeplinite.

Autorizarea de mediu – lipsă de transparență și nereguli procedurale

Pe 5 iulie 2012 Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara a emis acordul de mediu numărul 8 pentru exploatarea minereurilor auro-argentifere din perimetrul Certej. Deși informația este de interes public, publicarea ei pe pagina web a instituției a fost amânată în mod nejustificat. Astfel, organizațiile care monitorizează procesul de avizare a proiectelor miniere în România au aflat de acest aviz abia la începutul lunii septembrie⁵.

În ciuda faptului că ANRM Timișoara este o instituție subordonată Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice (MMSC), ministrul mediului, Rovana Plumb a susținut că a aflat despre acordarea acordului de mediu abia la începutul lunii septembrie⁶.

⁴ <http://romaniacurata.ro/militia-sipirituala-raportul-dezastrului-de-la-certej-1971/>

⁵ <http://www.rosiamontana.org/ro/stiri/rom-nia-intr-oficial-n-epoca-de-aur-proiectul-cu-cianuri-de-la-certej-a-primit-acord-de-medi>

⁶ <http://www.gandul.info/financiar/minele-de-la-certej-de-ce-a-aflat-rovana-plumb-abia-dupa-doua-luni-despre-un-aviz-de-medi-acordat-pentru-exploatarea-cu-cianuri-10091272>

Mining Watch România

400124, Cluj-Napoca

Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32

tel/fax: 004 0364 104706

contact@miningwatch.ro

www.miningwatch.ro

După emiterea acordului de mediu, Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, și-a manifestat îngrijorarea privind eliberarea acestui act administrativ care, conform comunicatului de presă din 1 septembrie 2012, prezenta 'numeroase vicii de legalitate'⁷. Printre neajunsurile fundamentării acordului erau menționate lipsa studiilor și a evaluărilor impactului asupra biodiversității, conform Directivei Habitate și Directivei Păsări sau lipsa oricăror evaluări privind potențialul arheologic al zonei și starea de sănătate a populației privind substanțele periculoase. În același comunicat, CIDRM a anunțat că va acționa autoritatea emitentă în instanță pentru anularea actului.

În aceeași perioadă, Agenția Națională de Protecția Mediului a depus la Curtea de Apel, o solicitare de anulare a acordului de mediu eliberat de către Agenția Regională de Mediu Timișoara pentru mina Certej. Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu și Asociația Salvați Bucureștiul s-au constituit ca părți interesate în proces. La primul termen de judecată, Curtea de Apel București și-a declinat competența privind soluționarea acestei cauze în favoarea Tribunalului București. La momentul noului termen de judecată – 1 octombrie 2013, acordat așadar la aproximativ un an de la primul termen de judecată⁸, Agenția Națională pentru Protecția Mediului a solicitat o nouă dată în vederea unei mai bune pregătiri pe subiect. Societatea civilă a semnalat⁹ interesul scăzut al reclamantului față de această cauză și pregătirea precară în susținerea argumentelor invocate, comunicând că autoritățile de mediu tratează cu delăsare cazul Certej. La următoarele două termene, ANPM a cerut din nou amânarea judecării cazului, culminând cu renunțarea la judecată în procesul de anulare a acordului de mediu pe 27 noiembrie 2013.

Stadiul proiectului

Proiectul minier cu cianuri Certej a intrat în linie dreaptă în județul Hunedoara. Asemnător celui de la Roșia Montană, procedura de avizare a fost marcată de nenumărate controverse, abuzuri și suspiciuni de ilegalități comise de instituții ale statului începând cu anul 1995. De la transferul de licență minieră, evaluarea impactului de mediu sau emiterea autorizației de construire¹⁰ pentru organizarea de șantier, autoritățile s-au comportat netransparent și vădit servil intereselor companiei miniere Deva Gold SA.

Nu mai devreme de luna octombrie a acestui an, primarul PNL Petru Cîmpian a anunțat¹¹ demararea lucrărilor de amenajare a platformei industriale Certej. Organizații ale societății civile au solicitat reprezentanților Primăriei copii ale autorizațiilor de construire și au documentat la fața locului stadiul lucrărilor¹². La o primă întrevvedere, aceștia au declarat în scris¹³, că nu s-a emis nicio autorizație de construire pentru lucrările respective. În baza acestor înscrisuri Mining Watch România a sesizat Inspectoratul de Stat în Construcții¹⁴.

⁷ <http://miningwatch.ro/romania-intra-oficial-in-epoca-de-aur-proiectul-cu-cianuri-de-la-certej-a-primit-acord-de-mediu/>

⁸ <http://www.replicahd.ro/?p=7933>

⁹ <http://miningwatch.ro/autoritatile-de-mediu-trateaza-cu-delasare-cazul-certej/>

¹⁰ <http://miningwatch.ro/stiri/autorizatie-ozn-la-certej-autoritatile-jura-ca-ee-exista-dar-n-a-vazut-o-nimeni/>

¹¹ <http://www.mesagerulhunedorean.ro/compania-deva-gold-continua-realizarea-obiectivelor-de-investitii-de-la-certeju-de-sus>

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=fW2V2dVIT2U>

¹³ <http://miningwatch.ro/wp-content/uploads/2014/10/primaria-certej-raspuns-mining-watch.jpg>

¹⁴ http://miningwatch.ro/wp-content/uploads/2014/10/1.sesizareCertej_ISC.pdf

Mining Watch România

400124, Cluj-Napoca
Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32
tel/fax: 004 0364 104706
contact@miningwatch.ro
www.miningwatch.ro

Ulterior, primarul PNL Petru Cîmpian a revenit asupra declarațiilor din presă, precizând că Deva Gold deține toate actele necesare și invita¹⁵ presa să le consulte la sediul primăriei. Membri ai presei și ai rețelei Mining Watch România au dat curs invitației și s-au prezentat pe 27 octombrie în Certeju de Sus pentru a studia documentația și a obține o copie a acesteia. Cu această ocazie, primarul Petru Cîmpian a refuzat să permită studierea autorizației și documentației specifice, deși Legea 544/2001 clasifică informația ca fiind de interes public.

Pentru a asigura publicarea dosarului complet al autorizației și punerea sa la dispoziția publicului interesat pentru consultare, a fost depusă la Tribunalul Cluj o acțiune de chemare în judecată. Mining Watch cere astfel ca instanța competentă să oblige primăria Certeju de Sus la respectarea legii liberului acces la informații.

Concluzii preluate din raportul Certej: Incapacitatea autorităților de a analiza critic noi proiecte miniere¹⁶

O analiză a modului în care s-a dobândit această sumă arată că Gabriel Resources inițial, mai apoi prin European Goldfields, o companie ce nu deținea nimic la înființare, a reușit să își finanțeze activitatea și să producă un profit uriaș în puțin peste 10 ani. Reușitele companiei țin în primul rând de abilitatea sa de a încheia în mod netransparent un acord de principiu cu Statul Român, printr-o fostă companie de stat. Prin acest acord compania a obținut listarea la bursă, pretinzând că ar avea drepturi asupra unui zăcământ considerabil de aur. În această situație se remarcă atitudinea relaxată a bursei din Toronto față de listarea unei companii ce nu deținea la acel moment documente legale solide (licență) cu care să își ateste patrimoniul. În primul an de la listare, acțiunile au crescut de la 0.38 la 4.5 dolari canadieni bucata. Sumele astfel câștigate au permis companiei să își continue activitatea și să obțină transferul concesiunii și licenței de exploatare de la MINVEST la compania română deținută de European Goldfields. Semnătura primelor acorduri de asociere dintre compania română de stat și investitorul străin a fost acordată de Nicolae Stanca, actualul director al companiei ce a rezultat din asociere – Deva Gold SA. Acordurile nu au fost rezultatul unei licitații și nu au fost făcute anterior anunțuri referitoare la disponibilitatea companiei de stat de a se asocia cu privați. Suma uriașă obținută de European Goldfields la vânzarea activelor către Eldorado Gold nu se justifică prin niciun fel de valoare adăugată, alta decât transferul licenței și a concesiunii. Practic, zăcământul deținut de Statul Român a fost vândut de un privat altui privat, fără ca bugetul național să fi încasat nimic. Tranzacția cea mai spectaculoasă s-a încheiat deja, ce ar mai rămâne ca eventual câștig statului reprezintă impozite și eventuale beneficii calculate ca procente din diferența dintre prețul de vânzare al aurului, minus costurile de producție, în limita participației statului de 19.7 %.

Dacă vom analiza ceea ce urmează din momentul începerii activității miniere, vom observa că tot Statul Român va avea cel mai mult de plătit. Eventualele beneficii nu justifică împărțirea inechitabilă a riscurilor. Deși asupra profitului Eldorado Gold ar avea drepturi în proporție de 80 %, costurile de acoperit în caz de accident de mediu sau costurile de închidere a minei în caz de faliment revin Statului Român contra participației de 19.7 %. Conform avizului de mediu primit, compania nu a fost obligată la depunerea unei garanții de mediu, unul dintre motivele pentru care acordul emis este contestat. De altfel, în afara nominalizării titularului de proiect drept răspunzător pentru accidentele produse, nu se specifică cum este evaluat prejudiciul creat, care este

¹⁵ <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/claudia-ciobanu/another-rosia-montana-despite-public-outrage>

¹⁶ <http://miningwatch.ro/wp-content/uploads/2014/01/Certej-MiningWatchRomania-EN.pdf>

Mining Watch România

400124, Cluj-Napoca

Str. 21 decembrie 1989, Nr. 60, Ap. 32

tel/fax: 004 0364 104706

contact@miningwatch.ro

www.miningwatch.ro

cuantumul despăgubirilor aferente și în ce mod este asigurat faptul că aceste considerații sunt îndeplinite. Chiar directorul Deva Gold recunoaște că proiectul minier în sine este foarte puțin rentabil datorită concentrației scăzute de aur a zăcămintului, făcând scenariul falimentului companiei datorită unor factori externi, cel puțin plauzibil.

Statul Român se expune prin acest proiect unui risc pe cât de mare, pe atât de inutil, sumele de plată în cazul unui accident nejustificând asumarea completă a hazardului pagubelor. Tocmai prin asumarea completă a riscului de mediu, putem considera că mineritul este în continuare subvenționat de stat, în niciun caz nu am putea spune că el produce beneficii pentru cetățeni. Statul Român ar ieși mult mai câștigat în cazul Certej dacă în locul subvențiilor ascunse ar accesa fonduri pentru ecologizarea zonei, în acest mod creând locuri de muncă și asigurând posibilitatea unui model de dezvoltare durabilă pentru comunitate. Modelul de dezvoltare foarte păgubos ales de Statul Român și legăturile suspecte din trecutul titularului proiectului de minerit cu cianuri din Certej ridică totodată numeroase suspiciuni de corupție și ilegalități.

La ora actuală, compania nu poate avea certitudinea că va derula vreodată un proiect minier, iar lipsa transparenței din trecut a avut ca efect avansarea etapizată a avizării proiectului minier. Dacă transferul de licență și concesiune nu a intrat nici până astăzi în vizorul organelor de anchetă, avizul de mediu este contestat în instanță de societatea civilă. Chiar dacă instituțiile statului s-au supus interesului companiilor miniere, societatea civilă a reușit să intervină înainte ca proiectul să fi demarat. Accidentul devastator din 1971 a avut loc tocmai pentru că autoritățile de la acea vreme nu aveau capacitatea de control eficient, nu existau proceduri complexe de avizare, iar orice demers întreprins era total netransparent. Aceste realități au început să se schimbe treptat, chiar dacă în continuare lipsa transparenței face ca activitatea ANRM și a autorităților statului dinaintea anului 1989 să fie la fel de opacă și în prezent.